

ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN ADAYLARI İÇİN REHBERLİK

Editörler: Esra İŞMEN GAZİOĞLU
Şengül MERTOL İLGAR

Saniye ARSOY
Nilgün CANEL
İlkay DEMİR
Yasemin DERELİOĞLU
Hatice ERGİN

Tamer ERGİN
Lütfü İLGAR
Gamze İNAN KAYA
Esra İŞMEN GAZİOĞLU
Ayşegül KILIÇASLAN ÇELİKKOL

Şengül MERTOL İLGAR
Filiz MEŞECİ GIORGETTI
Nilüfer ÖZABACI
Cengiz POYRAZ
S. Armağan KÖSEÖĞLU

8. Baskı

Editörler: Doç. Dr. Esra İŞMEN GAZİOĞLU
Doç. Dr. Şengül MERTOL İLGAR

ÖĞRETMEN VE ÖĞRETMEN ADAYLARI İÇİN REHBERLİK

ISBN 978-605-0022-12-4

Kitap içeriğinin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

© 2022, PEGEM AKADEMİ

Bu kitabın basım, yayım ve satış hakları Pegem Akademi Yay. Eğt. Dan. Hizm. Tic. AŞ'ye aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri, kapak tasarımı; mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ya da başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz. Bu kitap, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır. Okuyucularımızın bandrolü olmayan kitaplar hakkında yayınevimize bilgi vermesini ve bandrolsüz yayınları satın almamasını diliyoruz.

Pegem Akademi Yayıncılık, 1998 yılından bugüne uluslararası düzeyde düzenli faaliyet yürüten **uluslararası akademik bir yayınev**idir. Yayınladığı kitaplar; Yükseköğretim Kurulunca tanıyan yükseköğretim kurumlarının kataloglarında yer almaktadır. Dünyadaki en büyük çevrimiçi kamu erişim kataloğu olan **WorldCat** ve ayrıca Türkiye'de kurulan **Turcademy.com** tarafından yayınları taranmaktadır, indekslenmektedir. Aynı alanda farklı yazarlara ait 1000'in üzerinde yayını bulunmaktadır. Pegem Akademi Yayınları ile ilgili detaylı bilgilere <http://pegem.net> adresinden ulaşılabilir.

1. Baskı: Mart 2008, Ankara

8. Baskı: Mart 2022, Ankara

Yayın-Proje: Zeynep Güler
Dizgi-Grafik Tasarım: Tuğba Kaplan
Kapak Tasarımı: Pegem Akademi

Baskı: Vadi Grup Basım AŞ
Saray Mah. 126. Cad. No: 20/A
Kazan/ANKARA
Tel: (0312) 802 00 53-54

Yayıncı Sertifika No: 51818
Matbaa Sertifika No: 49180

İletişim

Macun Mah. 204. Cad. No: 141/A-33 Yenimahalle/ANKARA

Yayınevi: 0312 430 67 50

Dağıtım: 0312 434 54 24

Hazırlık Kursları: 0312 419 05 60

İnternet: www.pegem.net

E-ileti: pegem@pegem.net

WhatsApp Hattı: 0538 594 92 40

*Bizleri Yetiştiren Ailelerimize ve
Deęerli Hocalarımıza
İthaf Olunmuřtur.*

ÖN SÖZ

Gelişim ve eğitim hayat boyu devam eden bir süreçtir. Bu süreçte birey, ilgi yetenek, kişilik gibi özelliklerini tanıyarak kendini gerçekleştirme çabası içerisine girmektedir. Öğrencilerin kendilerini gerçekleştirme çabalarının desteklenip zenginleştirilmesinde öğretmenlerin önemli rolü bulunmaktadır. Çünkü öğretmenler eğitim-öğretim yılları boyunca oldukça uzun sürelerde öğrencilerle beraber olup onları gözlemlene fırsatı elde etmektedirler. Ayrıca öğretmenler gerek sınıf içi gerekse sınıf dışı etkinlikler yoluyla öğrencilerine yardımcı olmaya çalışmaktadırlar.

Ancak öğretmenler ve öğretmen adaylarının birçoğu rehberlik çalışmaları adına uygulamada ne yapabilecekleri sorusuna yeterli cevap verememektedirler. Bu noktadan hareketle bu kitabın hazırlanışında kuramsal bilgilere yer verilmiş ancak bu kuramsal bilgilerin ne tür etkinliklerle gerçek yaşama aktarılabilceği konusu da gözetilmiştir. Böylece öğretmen ve öğretmen adaylarının rehberlik çalışmaları adına gerçekleştirebilecekleri faaliyetler, mümkün olduğunca somut ve anlaşılır biçimde aktarılmaya çalışılmıştır.

Bu bağlamda kitabın birinci bölümünde rehberliğin tanımı amacı ve eğitimdeki yeri gibi konulara değinilmiş, ikinci bölümde ise rehberliğin doğuşu ve gelişimi ele alınmıştır. Rehberlikte hizmet türlerinin derlendiği üçüncü bölümü, eğitsel rehberlik ve eğitsel rehberlikte bazı çalışma alanlarına dair bölümler izlemiştir. Kişisel ve mesleki rehberliğin ele alındığı altıncı ve yedinci bölümleri rehberlik çalışmalarında öğretmenin yeri ve önemi başlıklı sekizinci bölüm izlemiştir. Aile-okul işbirliği ve önleyici rehberlik bölümlerinden sonra, rehberlikte hizmet alanları ve bireyi tanımada kullanılan yöntem ve teknikleri ile ilgili bölümler yer almıştır. Test dışı teknikler, özel eğitim ve rehberlik ile rehberlikte örgüt ve personel kitabın son üç bölümünü oluşturmuştur.

Kitabın öğretmenliğe aday eğitim fakültesi ve ortaöğretim alan öğretmenliği tezsiz yüksekisans öğrencilerine, halen öğretmenlik yapmakta olan sınıf ve alan öğretmenlerine katkı sağlayacağı umulmaktadır. Bu kitap aslında uzun yıllar verilen emek ve tecrübenin bir sonucudur. Kitabın ortaya çıkmasında başta emeği geçen Pegem Akademi olmak üzere bizleri yetiştiren ailelerimize, öğretmenlerimize ve öğrencilerimize en içten teşekkürlerimizi sunarız.

Esra İşmen Gazioglu

Şengül Mertol İlgar

İstanbul 2018

BÖLÜMLER VE YAZARLARI

1. Bölüm: Rehberlik

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin DENERİ

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

2. Bölüm: Rehberliğin Doğuşu ve Gelişmesi

Prof. Dr. Filiz MEŞECİ GIORGETTI

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

3. Bölüm: Rehberlikte Hizmet Türleri

Prof. Dr. Nilüfer ÖZABACI

Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi

4. Bölüm: Eğitsel Rehberlik: Bilişsel İşlevlerden Akademik Becerilere

Dr. Öğr. Üyesi Tamer ERGİN

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

5. Bölüm: Eğitsel Rehberlikte Bazı Çalışma Alanları: Motivasyon-Verimli Ders Çalışma Alışkanlığı- Sınav Kaygısı

Doç. Dr. Şengül MERTOL İLGAR

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

6. Bölüm: Kişisel Rehberlik

Dr. Öğr. Üyesi Ayşegül KILIÇASLAN ÇELİKKOL

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

7. Bölüm: Mesleki Rehberlik

Uzman Saniye ARSOY

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

8. Bölüm: Rehberlik Hizmetleri ve Öğretmen

Dr. Öğr. Üyesi Hatice ERGİN

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

9. Bölüm: Aile –Okul İşbirliği: Anahtar Unsur Olarak Öğretmen

Doç. Dr. Esra İŞMEN GAZİOĞLU

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

10. Bölüm: Önleyici Rehberlik Hizmetleri

Doç. Dr. İlkay DEMİR

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

11. Bölüm: Rehberlikte Hizmet Alanları

Doç. Dr. Lütfü İLGAR

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

12. Bölüm: Rehberlikte Bireyi Tanıma Teknikleri ve Testler

Doç. Dr. S. Armağan KÖSEOĞLU

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

13. Bölüm: Rehberlikte Bireyi Tanımda Kullanılan Test Dışı Teknikler

Doç. Dr. A. Nilgün CANEL

Marmara Üniversitesi, Atatürk Eğitim Fakültesi

14. Bölüm: Özel Eğitim ve Rehberlik

Doç. Dr. Gamze İNAN KAYA

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

15. Bölüm: Rehberlikte Örgüt ve Personel

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz POYRAZ

İstanbul Üniversitesi - Cerrahpaşa, Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	v
Bölümler ve Yazarları.....	vii
İçindekiler.....	ix
Tablolar Listesi.....	xvii
Şekiller Listesi.....	xviii

1. BÖLÜM REHBERLİK

Giriş.....	2
Rehberliğin Tanımı.....	2
Rehberlik Ne Değildir?.....	4
Rehberliğin Amacı.....	4
Rehberliğin İlkeleri.....	6
Rehberliğin Eğitimdeki Yeri.....	8
Rehberlik Servisinin Görevleri.....	11
Rehberliğin Öğrenciye Sağladıkları.....	13
Rehberlik ve İlişkide Olduğu Diğer Bilim Dalları.....	14
Özet.....	16
Kaynakça.....	17

2. BÖLÜM: REHBERLİĞİN DOĞUŞU VE GELİŞMESİ

Giriş.....	20
Rehberliğin Ortaya Çıkmasına Neden Olan Faktörler.....	20
Psikolojik Danışma ve Rehberliğin Amerika'da Doğuşu ve Gelişimi.....	21
Psikolojik Danışma ve Rehberliğin Türkiye'de Gelişimi.....	29
Özet.....	35
Kaynakça.....	36

3. BÖLÜM

REHBERLİK HİZMET TÜRLERİ

Giriş.....	42
Birey Sayısına Göre Rehberlik.....	43
Temel İşlevlerine Göre Rehberlik.....	45
Problem Alanlarına Göre Rehberlik.....	47
Hizmet Alanlarına Göre Rehberlik.....	55
Eğitim Kademelerine Göre Rehberlik.....	57
Özet	66
Kaynakça.....	67

4. BÖLÜM

EĞİTSEL REHBERLİK

(BİLİŞSEL İŞLEVLERDEN AKADEMİK BECERİLERE)

Giriş.....	70
Bireysel Gelişim ve Bireysel Farklılıklar.....	71
Okul Olgunluğu ve Okula Hazır Oluş.....	72
Gelişimsel Değişimlerden Akademik Becerilere.....	76
Bilişsel İşlemlerden Akademik Becerilere (PASS Teorisi).....	79
Eğitsel Rehberlikte Sorun Alanları.....	89
Öğrenme Problemlerine Yönelik Yeni Bir Sınıflama	91
Öğrenme Problemi Olan Öğrencilere Yönelik Bir Müdahale Programı Örneği: PREP	93
Öğrenme Problemi Olan Öğrencilere Yönelik Güncel Eğitsel Tanılama Araçları	94
Özet	95
Kaynakça.....	96

5. BÖLÜM

EĞİTSEL REHBERLİKTE BAZI ÇALIŞMA ALANLARI (MOTİVASYON-VERİMLİ DERS ÇALIŞMA-SINAV KAYGISI)

Giriş	101
Motivasyon.....	101
Motivasyon Süreci	103
Motivasyon ile İlgili Kuramsal Yaklaşımlar	104
Motivasyon İlkeleri	105
Ön Motivasyon Etkinliklerinin Kullanılması	106
Öğrenci Açısından İncelenebilecek Akademik Etkinlikler	106
Öğretmen Açısından İncelenebilecek Akademik Etkinlikler	107
Öğrencileri Motive Etmek İçin Öğretmenlere Öneriler	108
Verimli Ders Çalışma.....	110
Verimli Ders Çalışma Alışkanlığını Etkileyen Faktörler	111
Öğretmenler Öğrencilerine Verimli Ders Çalışmayı Öğretirken Nelere Dikkat Etmelidirler?	116
Sınav Kaygısı	123
Sınav Kaygısının Boyutları	123
Öğretmenler Sınav Kaygısı Yaşayan Öğrencileri Nasıl Ayırt Edebilirler?	124
Öğretmenin Hangi Tutum ve Davranışları Sınav Kaygısına Neden Olur?	125
Özet	127
Kaynakça	128

6. BÖLÜM

KİŞİSEL REHBERLİK

Giriş.....	132
Kişisel Rehberliğin Tanımı ve Kapsamı.....	132
Kişisel Rehberlikte Öğretmenin Rolü ve Görevleri	134
Eğitim Kademelerine Göre Kişisel Rehberlik Hizmetleri	137
Başlıca Kişisel Rehberlik Hizmetleri	145
Özet	149
Kaynakça.....	150

7. BÖLÜM MESLEKİ REHBERLİK

Giriş.....	155
Mesleki Yöneltilme ve Mesleki Rehberliğin Tanımı	155
Mesleki Gelişim	156
Mesleki Gelişim Süreci	157
Meslek ve Kariyer	158
Kariyer Eğitimi ve Gelişimi.....	159
Meslek Seçiminin İnsan Yaşamındaki Önemi	159
Mesleki Gelişim ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler	162
Mesleki Rehberlik Aşamaları	163
Meslek Gelişimi ile İlgili Kuramlar	170
Mesleki Olgunluk	175
Mesleki Rehberlik Hizmetleri Ne Zaman Yapılmalıdır?	176
Mesleki Rehberlik Hizmetlerinde Uzmanların Görevleri.....	177
Okulda Mesleğe Yöneltilme	179
Özet	182
Kaynakça.....	183

8. BÖLÜM REHBERLİK HİZMETLERİ VE ÖĞRETMEN

Giriş.....	189
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Sürecinde Öğretmenin Rolü ve İşlevleri.....	189
Psikolojik Danışman ile Öğretmenin İş Birliği.....	193
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Hizmetlerine Yönelik Öğretmen Tutumları ve Beklentileri.....	196
Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik Sürecinde Öğretmenler Neler Yapabilir?.....	198
Özet	206
Kaynakça.....	207

9. BÖLÜM

AİLE-OKUL İŞBİRLİĞİ: ANAHTAR UNSUR OLARAK ÖĞRETMEN

Giriş.....	212
Neden Aile-Okul İş Birliği?	212
Aile-Okul İş Birliğine Kuramsal Bir Yaklaşım: Ekolojik Sistemler Kuramı.....	215
Okul- Aile İş Birliğini Engelleyen Unsurlar	217
İşbirliği Kurmanın Temel Unsurları	220
İşbirliği Kurmaya Yönelik Çalışmalar	222
Özet	229
Kaynakça.....	230

10. BÖLÜM:

ÖNLEYİCİ REHBERLİK HİZMETLERİ

Giriş.....	234
Günümüzde Önleyicilik	236
Önleyicilikte Çok Boyutlu Bir Örnek: Olumlu Gençlik Gelişim Modeli.....	239
Okullar ve Önleyici Rehberlik Çalışmaları	241
Öğretmenler ve Önleyici Rehberlik Çalışmaları	244
Özet	247
Kaynakça.....	248

11. BÖLÜM: REHBERLİK HİZMET ALANLARI-SERVİSLER

Giriş	255
Psikolojik Danışma	257
Oryantasyon Hizmetleri.....	258
Öğrenciyi (Bireyi) Tanıma Hizmetleri.....	259
Bilgi Toplama ve Bilgilendirme Hizmetleri	262
Yönelme ve Yerleştirme Hizmetleri	263
İzleme Hizmetleri.....	264
Sevk Hizmetleri	265
Okul PDR Programını Hazırlama	265
Müşavirlik Hizmetleri.....	266
Ailelere Rehberlik.....	268
Çevre ile İlişkiler.....	269
Araştırma ve Değerlendirme Hizmetleri	270
Özet	271
Kaynakça	272

12. BÖLÜM: REHBERLİKTE BİREYİ TANIMA TEKNİKLERİ VE TESTLER

Giriş.....	277
Bireyi Tanıma Teknikleri.....	277
Test Nedir?.....	279
Testlerin Sınıflandırılması	282
Testlerin Genel Özellikleri	288
Test Kullanımında Dikkat Edilmesi Gereken Noktalar.....	292
Test Uygulayacak Kişilerde Bulunması Gerekli Nitelikler	297
Test Etiği	298
Özet	300
Kaynakça.....	301

13. BÖLÜM

REHBERLİKTE BİREYİ TANIMADA KULLANILAN TEST DIŞI TEKNİKLER

Giriş	307
Test Dışı Tekniklerin Kullanılması ve Önemi.....	307
Gözlem.....	310
Görüşme	314
Anket.....	317
Problem Tarama Listeleri	319
Otobiyografi	320
İstek Listeleri	323
Cümle Tamamlama Listeleri.....	325
Sosyometrik Teknikler	326
Test Dışı Tekniklerin Uygulanması, Değerlendirilmesi ve Yorumlanması Konusunda Danışmanlara ve Öğretmenlere Tavsiyeler.....	335
Özet	337
Kaynakça	338

14. BÖLÜM

ÖZEL EĞİTİMDE REHBERLİK

Giriş.....	341
Yetersizlik ve Engel Kavramlarının Tanımlanması.....	341
Özel Eğitim Nasıl Bir Süreçtir?.....	342
Türkiye’de Özel Eğitim	343
Özel Eğitime Kimler Gereksinim Duyar?	344
Özel Eğitimde Tanılama Süreci Nasıl İşler?	357
Kaynaştırma Nedir?	358
Özel Gereksinimli Öğrenciler ile Çalışırken Yapılması Gerekenler Nelerdir?.....	360
Ebeveynlerle İletişim.....	363
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Uzmanı ile Öğretmen Arasındaki İletişim.....	365
Özet	366
Kaynakça.....	367

15. BÖLÜM

PSİKOLOJİK DANIŞMA VE REHBERLİKTE ÖRGÜT VE PERSONEL

Giriş.....	372
Merkez Örgütlenmesi	373
Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin İl ve İlçe Düzeyinde Örgütlenmesi	375
Rehberlik ve Araştırma Merkezi	379
Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetlerinin Örgütlenmesi.....	388
Psikolojik Danışmanların Çalışma Saatleri ve İzinler	397
Psikolojik Danışmanlara Verilemeyecek Görevler	398
İlk Atama, Yer Değiştirme Suretiyle Atama, Adaylığın Kaldırılması	398
Özet	399
Kaynakça.....	401
Yazarlar Hakkında.....	405

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 3.1: Rehberlik Türleri	42
Tablo 4.1: Okuma Alanında Gözlenen Problemler.....	85
Tablo 4.2: Seslerin Kullanımı ile İlgili Problemler	86
Tablo 4.3: Aritmetik Alan ile İlgili Problemler	86
Tablo 4.4:Matematik Alanı ile İlgili Problemler	86
Tablo 4.5: Okuma (Reading) Alanı	88
Tablo 4.6: Heceleme (Spelling) Alanı.....	89
Tablo 4.7: Aritmetik (Arithmetic) Alanı	89
Tablo 4.8: Matematik (Mathematics) Alanı	89
Tablo 4.9: Öğrenme Problemleri	90
Tablo 9.1: Aileler, Eğitimciler ve Aile-Okul İlişkilerine Yönelik Engeller.....	218
Tablo 13.1: Örnek Gözlem Listesi Formu	312
Tablo 13.2: Örnek Görüşme Formu.....	316
Tablo 13.3: Örnek Otobiyografi Formu.....	322
Tablo 13.4: Örnek İstek Listesi Formu.....	324
Tablo 13.5: Örnek Cümle Tamamlama Formu.....	325
Tablo 13.6: Sosyometri Örnek Formu 1	327
Tablo 13.7: Sosyometri Örnek Formu 2	328
Tablo 13.8: Sosyometri Uygulaması Puanlama Tablosu	329
Tablo 13.9: Kimdir Bu Tekniği Örneği	331
Tablo 13.10: Kimdir Bu Sonuç Çetelesi Örneği.....	332
Tablo 13.11: Kimdir Bu Sonuç Çetelesi Örneği.....	332
Tablo 13.12: Rol Dağıtım Tekniği Örneği	334
Tablo 14.1:	345
Tablo 14.2: I. Özel Eğitim Konseyi İşitme Engelli Çocuklar ve Eğitimleri Komisyonu Raporundan (1991) alınmıştır	353

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1.1: Çağdaş Eğitim Sisteminde Öğrenci Kişilik Hizmetleri.....	11
Şekil 5.1: Maslow'un İhtiyaçlar Hiyerarşisi	105
Şekil 7.1: Ginzberg'in Mesleki Gelişim Dönemleri.....	171
Şekil 9.1: Bronfenbrenner'in Ekolojik Sistemler Kuramı	216
Şekil 13.1: Sosyometri Sonucuna Bağlı Olarak Oluşturulan Sosyogram Örneği	330
Şekil 15.1: Özel Eğitim Rehberlik ve Danışmanlık Hizmetleri Genel Müdürlüğü Örgüt Şeması.....	375
Şekil 15.2: İl Rehberlik Hizmetleri Örgütlenme Şeması	376
Şekil 15.3: Rehberlik ve Araştırma Merkezi Şeması	380
Şekil 15.4: Okul Rehberlik Servisi Şeması.....	389

1. BÖLÜM

REHBERLİK

Öğrenme Hedefleri

- *Rehberlik ve psikolojik danışmanlık kavramını anlayabilme.*
- *Rehberliğin amacını kavrayabilme.*
- *Rehberliğin ilkelerini anlayabilme.*
- *Rehberliğin eğitimdeki yerinin ve öneminin farkında oluş.*
- *Rehberlik servisinin ve bu serviste çalışanların görevlerini anlayabilme.*
- *Rehberliğin öğrencilere yararlarını kavrayabilme.*

İçindekiler

- *Giriş*
- *Rehberliğin Tanımı*
- *Rehberlik Ne Değildir?*
- *Rehberliğin Amacı*
- *Rehberliğin İlkeleri*
- *Rehberliğin Eğitimdeki Yeri*
- *Rehberlik Servisinin Görevleri*
- *Rehberliğin Öğrenciye Sağladıkları*
- *Rehberlik ve İlişkide Olduğu Diğer Bilim Dalları*
- *Özet*
- *Kaynakça*

GİRİŞ

“Rehberlik” sözcüğünün Türk Dil Kurumu’ndan (T.D.K.) karşılığına bakıldığında, Farsça kökenli olan bu sözcüğün “Rehberlik: 1. Kılavuzluk; 2. Öğrencilerinin sorunlarını öğrenerek onlara yardımda bulunma”¹ olmak üzere iki tanımı olduğu görülmektedir. Rehberlik kavramının İngilizce karşılığı olarak kullanılan “guidance” kavramı da benzer şekilde, yol gösterme, kılavuzluk etmeyi içermektedir. Gündelik yaşamda yol gösterme, kılavuzluk yapma anlamında kullanılan “rehberlik” kavramı, eğitim ve psikoloji alanında ise, kişiye çevresini ve kendisini anlaması için yardım etme, yol gösterme ve bilgi verme işlevlerini kapsamaktadır. Bu yönüyle “rehberlik”, “psikolojik danışma” kavramını da içeren bir terimdir ve alanyazında çok sayıda kaynağın “rehberlik ve psikolojik danışma” kavramlarını birlikte kullandığı görülmektedir^{2 3 4 5 6 7 8 9}.

Rehberlik kavramı ile birlikte sık olarak kullanılan bir diğer kavram da “psikolojik danışma” kavramıdır. “Psikolojik Danışma” kavramı, bireysel veya grup etkinlikleri ile danışan kişi(ler) e verilen “psikolojik” yardım süreçlerini kapsar. “Rehberlik” ve “psikolojik danışma” kavramları ve Türkiye’de uygulanma süreçleri hakkındaki tartışmalar ve görüş farklılıkları halen devam etmektedir. Son olarak 2007-2008 Eğitim Öğretim Yılından itibaren Türkiye’de bütün üniversitelerde ortak bir “Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık” lisans programı uygulanmaya başlamıştır¹⁰.

Rehberlik ve Psikolojik Danışma kavramları incelendiğinde, Rehberlik kavramının daha geniş bir alanı kapsadığı ve öğrencilere destek vermeye yönelik çok çeşitli etkinlikleri içerdiği görülmektedir. Örneğin meslek tanıtımları, okul hizmetlerinden yararlanma, verimli ders çalışma tekniklerinin tanıtılması gibi. Oysa psikolojik danışma, rehberlik çalışmaları içinde önemli bir yere sahip olmakla birlikte, öğrenciye verilen hizmetler içinde daha özel bir alanı kapsamaktadır. Ancak, diğer yandan da “psikolojik danışmanlık” hizmetleri, rehberlik hizmetlerinin özünü ve merkezini oluşturmaktadır¹¹. Öğrencilerine psikolojik danışmanlık hizmeti sağlamayan bir rehberlik servisinin etkinliği düşünülemez.

REHBERLİĞİN TANIMI

İlgili literatür incelendiğinde, “rehberlik” kavramını açıklayan çok sayıda tanıma rastlanmaktadır. Bu tanımlardan bazıları şu şekilde özetlenebilir: “Rehberlik, kendini anlaması, problemlerini çözmesi, gerçekçi kararlar alması, kapasitelerini kendine en uygun düzeyde geliştirmesi, çevresine dengeli ve sağlıklı bir uyum yapması ve böylece kendini gerçekleştirmesi için uzman kişilerce bireye verilen psikolojik yardımlardır.”¹². “Rehberlik, problemleri çözebilmesi, bağımsız hale ge-